

LONDON, 18. FEBRUARJA 1972.

LETO XXV. ŠTEV. 392.

DIVJAKI

TOVARIŠ FRANCE POPIT je v hudi zmoti če misli da je kdo v emigraciji hotel z njim "nacionalno spravo", kakor smo o njegovem govoru poročali v januarski rubriki 'Od meseca do meseca'.

Kakršnakoli sprava zahteva uvodoma in v prvi vrsti obojestransko spoznanje, da je taka sprava potrebna, in miselno pripravljenost za prve korake na kočljivji poti za doseg tega. France Popit je potrdil našo davno ugotovitev, da postajajo ljudje v domovini pripravljeni na nekaj takega in da zdaj spravo želijo. Čeprav je do sprave še dolga pot, saj so spomini na prelito kri še vedno sveži na obeh straneh, je bil vendar prebit led in je ideja o narodni spravi, ki gotovo ni bila spočeta med komunisti, končno prdrila tudi v vrste komunistov samih in dobila zagovornike. Mi namenoma doslej nismo šli dlje od zagovarjanja te ideje in si v vsem realizmu nikoli nismo domišljali, da je že možno kakršnokoli dvostransko "dogovarjanje" o njeni uresničitvi. Z divjaki Popitovega kova vendar civilizirani ljudje ne morejo razgovarjati, saj prvi poznajo samo zakone džungle. Čeprav vemo in vidimo, da tudi že na vodilnih ali vplivnih mestih divjake postopoma nadomeščajo civilizirani in kulturni ljudje, ki se jim upira vsakršna misel na preganjanje zaradi političnih razlik, kaj pa šele misel na kakšno pobijanje ljudi, je vendar pritisk divjakov še tako močan, da bi bilo noro pričakovati kakšno otipljivo režimsko spremembo v pogledu narodne pomiritve, ki naj bi vedla do "pogovorov" (in končno, s kom?).

Ni dvoma, da bo nekega dne prišlo do narodne sprave. Niti malo ni važno, če do tega ne pride za časa našega življenja, ker je eden od bistvenih pogojev za spravo, da generacija divjakov politično če ne tudi fizično odmre in jo zamenjajo civilizirani ljudje. V smeri teh prihajajočih generacij, ki niso omadeževane s krvjo rodomora, je treba nadaljevati in podvojiti napore za splošno spoznanje, da je taka narodna sprava ne samo potrebna iz nekaterih materialnih razlogov, kakorkoli so že ti važni, ampak da je taka sprava tudi neizogibljiva nujnost na poti plemenitenja narodovih čustev. Ta čustva so bila v času državljanske vojne tako smrtno nevarno ranjena, da so se tekom tridesetih let od začetka vojne končno celo sami nekdanji zagovorniki če ne tudi pobudniki terorja zgrozili nad posledicami in bili tudi iz tega razloga prisiljeni ubrati humanejšo pot, čeprav so pri tem še vedno pod pritiskom divjakov, ki so pač šli predaleč.

Rekli bi, da so se v svobodnem svetu doslej vsi zago-

vorniki te pravne ideje gibali več ali manj v gornjem okviru, in tudi dr. Žebotov obisk Ljubljane pred leti, ni bil izven njega, čeprav so ga na skrajni desnici kot na skrajni levici hoteli prikazati kot čisto nekaj drugega.

Kljub Popitovim grožnjam in izprsovanju te ideje o narodni spravi ne on ne njegov režim ne moreta zatrei, ker se vendar misel o sovražstvu in o človeškem pobijanju v bistvu upira človeškemu razumu, človeški omiki. In to tem bolj, kadar gre za sorojake, za ude istega naroda. Od časa do časa sicer divjaška čustva privro na dan, celo prevladajo, toda slejkoprej se umaknejo plemeniti strani človeške narave - prečiščeni in v trpljenju prerajeni.

Ne moremo pomagati, če je France Popit izbral pot divjaka in hoče na njej za vsako ceno vztrajati. To nas niti najmanj ne vznemirja in še manj skrbi, ker je bilo v tisočletni zgodovini človeškega rodu znova in znova izpričano, da sta napredek in obstoj možna samo med civiliziranimi ljudmi. Divjaki so bili vedno v naprej obsojeni na smrt - na izumrtje, zato tudi divjaki 20. stoletja ne bodo prav nobena izjema.

AKCIJSKI PROGRAM

Vsi forumi Zveze komunistov, od centralnih komitejev republik in pokrajinskih komitejev do občinskih vodstev, osnovnih organizacij in vse članstvo stoji pred veliko nalogo, da mobilizirajo vse pozitivne subjektivne sile na preprečevanju zdehanja v vseh družbenih strukturah ob branju in razpravljanju akcijskega programa, sprejetega na 2. konferenci ZKJ.

Akcijski program je strahoten dolgčas. Akcija, ki jo predvideva, je pripravljanje akcijskih programov na vseh stopnjah forumov in organizacij. To se pravi, da bodo razpravljali na dolgih sestankih o programih, tako da jim bo zmanjkalo časa in energije za karkoli, kar bi lahko imenovali delo. Ni prvič, pa najbrže tudi ne zadnjič, da so se komunisti z ihto zagnali v mlatenje prazne slame in so prepričani, da na ta način izpolnjujejo svojo vodilno vlogo v družbi. V resnici pa le bevskajo, medtem ko se družba premika naprej. Načini delovanja na sestankih in v kabinetih se niso obnesli že pred predpredpredzadnjo reformo in se tudi tokrat ne bodo. V najboljšem primeru partija caplja za razvojem, največkrat ga pa zavira. Še tako klicanje po idejnem preporodu ne bo pomagalo, ker

zastarela ideologija, zasnovana na revnih dogmah izpred sto let, v modernih časih ne more pomagati.

Edini up je, da bodo komunisti na splošno prezrli klic k povratku nazaj, v idejno enotnost, ki pomeni togost in zaprtost. Če ga ne bodo prezrli, se Jugoslaviji politično in gospodarsko obetajo slabi časi. To ne pomeni, da je zdaj vse najlepše in najboljše. Presneto veliko bi bilo treba izboljšati. Navedimo le okorno in počasno zvezno upravo na eni strani in skorumpirane, neučinkovite občinske uprave na drugi. Vedno več je glasov, da brez zvez ali podkupovanja na občini ne dosežeš nič, pa če bi rad parcelo za hišo ali jamo za grob. Tukaj naj bi se zavzeli komunisti, če bi bili radi napredni in vodilni.

KRVAVA IRSKA

Na Irskem je pred nekaj tedni tekla kri, ko je prišlo do oboroženega spopada med irskimi demonstranti in britanskimi vojaki. K irskemu vprašanju smo načeloma povedali svoje mnenje že poleti 1970 (KT 375, 376), in ga danes ne mislimo spremeniti, dasi se naše gledanje v glavnem ni skladalo s pisanjem ostalega slovenskega tiska.

Toda zadnji dogodki na Irskem so toliko vznemirili tudi Slovence doma in v tujini, da se nam zdi časnikarsko potrebno, opozoriti na nekaj dejstev, ki dopolnjujejo naše pisanje v letu 1970. Smatramo tudi, da je uvodnik londonskega TIMESA od 3. februarja tehten doprinos k tem razčiščevanju, pa ga zato ponatiskujemo v prevodu.

Neizogibno dejstvo je, da se je vsaka britanska vlada izogibala poslati vojsko v Severno Irsko, pa zato tudi zdaj ne gre za nikakršen kolonializem. Britanske vojake so poslali v Severno Irsko šele tedaj, ko so severnoirski vladni policisti surovo napadli demonstrirajoče katoličane in jih nekaj pobili. Tedaj šele je britanska vlada poslala vojsko na Severno Irsko, da bi ločila protestante od katoličanov in slednje kot manjšino zavarovala. To je tudi razlog, da so katoličani sprejeli vojake z veseljem in zares videli v njih svoje zaščitnike. To pa ni šlo v račun skrajnejšem na "katoliški" strani, (ki sami najbrž z vero nimajo nobenega opravka), pa so pričeli z različnimi posegi ščuvati proti britanski vojski. Pač ni bilo v njihovem računu, da bi vladalo premirje, ko bi bilo moč začeti reševati zapleteno vprašanje na političnem nivoju. Znaki so tedaj tudi obstojali, da so bili v to zapleteni britanski komunisti (in ni naša navada, da bi ob vsakem neredu ali štrajku že videli komuniste, kot je sicer več kot jasno, da v večini primerov stremijo izkoristiti jih za svoje cilje.) Ščuvanju so sledili napadi na britanske vojake, bombni napadi na imovino in podobno. Tako so se končali medeni tedni, ki so vladali spočetka med vojaki in katoličani. In spričo nove situacije, ko je ilegalna Irška republikanska armada (IRA) stopnjevala svoj teror, ni bilo moč misliti na kakršnokoli hitro politično dogovarjanje. Protestantška severnoirska vlada je sicer zadnja leta sprejela nekaj ukrepov, ki naj odstranijo krivice, ki so se v tolikšni meri godile katoličanom na Sev. Irskem desetletja. To je bilo storjeno brez dvoma na močan pritisk britanske vlade in

britanskega javnega mnenja, ki ima - često v opreki z britansko vlado! - silno oster čut, kadar se dogajajo krivice manjšinam. Zato ni nobenega dvoma, da bi zelo verjetno že davno prišlo do nekakšne rešitve irskega vprašanja, če ne bi bilo "katoliških" ali katoliških - in tu je razlikovanje često težavno - napadov na britanske vojake.

Zdi se nam izključeno, da bi britanska vlada pristala na umik britanske vojske, kot bi to gotovo zelo rada storila in česar si želi vsa britanska javnost. To bi namreč pomenilo polno državljansko vojno med milijonom severno irskih protestantov in pol milijonom katoličanov; vojno, v katero bi bila nujno potegnjena tudi Irška republika in čisto mogoče tudi Britanija sama s svojimi močnimi irskimi kolonijami. (Je zares ironija, da milijoni Ircev, v glavnem iz Irske republike, torej katoličanov, uživajo na britanskih otokih iste pravice kot Britanci, ne da bi bili pri tem vezani na kakršnokoli prisego britanski Kroni.)

Dilema pred britansko vlado je strašna, tem bolj ker postaja britanska javnost nestrpna in začenja zahtevati, naj se britanska vojska umakne in prepusti Irce njihovi usodi, češ, naj se pobijejo med seboj, če se hočejo. Toda britanska vlada ve, da bi bila v tem primeru ona odgovorna - in to popolnoma upravičeno! - za masaker, ki mu zgodovina najbrž še ni bila priča. Britanska vlada dobro pozna razpoloženje severno irskih protestantov in ve, da bi ti takoj napadli britanske vojake, če bi jim to kazalo. Tudi ni nobenega dvoma, da je vsaka državljanska vojna strašnejša, kolikor prehaja s političnega področja na versko, in na Irskem je vse to tako pomešano, da se Bogu smili.

UREDNIŠTVO

JUGOSLOVANSKO GOSPODARSTVO

Po osnutku resolucije o ekonomski politiki, ki ga je zvezna skupščina sprejela 28. januarja, naj bi se cene v letu 1972 povečale samo za 5%. Skupni družbeni proizvod naj bi se dvignil za 5,5%, zaposlenost v družbenem sektorju za 3,5 do 4% investicije prav toliko, življenjska raven za 3 do 3,5%, izvoz 12 do 24%, uvoz pa samo za 6%.

Poslanci so se strinjali s tako lepo sliko, nekateri pa so izrazili pomisleke, če je dosegljivo to. Lani naj bi se osebni dohodki povišali samo za 11% je rekel eden od poslancev, a so v resnici narasli za 30%.

Podpredsednik zvezne vlade dr. Jakov Sirotković je 14. januarja na tiskovni konferenci izjavil, da se bodo cilji te politike uresničili. "Če se bo pokazalo, da je nujno potrebno", bo vlada podaljšala "globoko zamrzne-nje" cen, ki bi sicer poteklo v marcu.

V intervjuju z DELOM pa je Sirotković 22. januarja optimistično dejal, da "ima ekonomska politika, tako, kot je začrtana, ta namen, da z njo začnemo uresničevati stabilizacijsko politiko." Ker inflacije ni mogoče zreducirati kar takoj, so stabilizacijsko politiko za leto 1972 tako začrtali, da bodo letos uresničili vse pogoje, da bi leta 1973 "dosegli tako stopnjo stabilnosti, ki se ne bo bistveno razlikovala od stopnje stabilnosti v državah z razvitejšim tržnim gospodarstvom". Dodal je, da je to stvarna ocena, ker da so v primeri z letom 1971 kvalitetne razlike.

NskS ali NsVP?

Narodni svet koroških Slovencev je imel zadnjo nedeljo v januarju tega leta svoj redni občni zbor. Za predsednika je bil izvoljen dr. Joško Tischler, ki je Narodnemu svetu predsedoval že od leta 1949 do 1960, nakar je njegovo mesto prevzel dr. Valentin Inzko, za njim pa dr. Reginald Vospernik. Upati je, da je z vrnitvijo dr. Tischlerja končana zmeda, ki je v tej formalno neodvisni politični organizaciji vladala zadnji dve mandatni dobi.

Iz tajniškega poročila na občnem zboru, ki je bilo objavljeno v NAŠEM TEDNIKU 3. februarja, premalo izveemo o tem, kaj je vodstvo Narodnega sveta koroških Slovencev gnalo v dogovarjanje z Ljudsko stranko Avstrije, da je Svet dal tej stranki podporo ne samo na državnoborskih volitvah leta 1970, ampak celo na deželnozborskih volitvah istega leta, torej na tistih volitvah, kjer bi z rednim nastopanjem slovenske liste bilo prej ali slej dano njenemu zastopniku priti v koroški deželni zbor.

V vseh letih po zadnji vojni sta bila samo dva samostojna nastopa Narodnega sveta na deželnih volitvah, in to leta 1953. s 3880 zbranimi glasovi in leta 1965. s 4272 zbranimi glasovi. Če pomislimo na leto 1953 in takratno zadržanje Ljubljane ter na njeno propagando stapljanja s tujimi "naprednimi" strankami, je bil takrat to pravzaprav uspeh. In uspeh je bil gotovo tudi leta 1965, po 12 letih, ko je kljub izpadu slovenske samostojne liste leta 1959 bilo zbranih za 400 glasov več. In sedaj po izpadu samostojne slovenske liste leta 1970, bo ponovno pret eklo 12 let, preden bo ponovno mogla biti postavljena samostojna slovenska lista, če bo sploh postavljena. Da bi taka slovenska lista predlanskim po vsej verjetnosti napredovala, nam pričča porast glasov slovenske liste lani, na kmečkozborskih volitvah. Kaj pomaga potem Narodnemu svetu zagotavljati, da ga ta uspeh obvezuje tudi v prihodnje, ko pa je leto poprej zatajil in podprl Ljudsko stranko Avstrije?

Da je ta slepa podpora Ljudski stranki izraz politične presoje, si ni mogoče misliti, kajti na Koroškem je že vsa leta na vladi Socialistična stranka, pa bi bilo zato edino stvarno, če bi Narodni svet že podprl Socialiste, kakor to dela Zwitterova socialistična Zveza slovenskih organizacij po lastni in po ljubljanski želji in podpori. Socialistična stranka Avstrije tudi ni ideološka ampak programsko socialistična, in se ne bi bilo bati, da bi Narodni svet zatajil svoje krščansko prepričanje. Sicer pa bi se Narodni svet lahko nekoliko seznanil z duhom zadnjega cerkvenega zbora in se naučil ločiti razmerje med krščanstvom in politikom.

Je mar zato udinjanje Ljudski stranki edino iz ideoloških razlogov? Potem Narodni svet ni slovenska politična organizacija, ampak neko katoliško društvo, ki ga le slučajno sestavljajo slovenski udje. Se morajo mar verni voditelji Narodnega sveta ukloniti želji celovškega škofa kakor je to primer s slovenskimi duhovniki? Potem naj se Narodni svet proglasi kot cerkvena organizacija in naj se ne trudi prepričevati Ljubljane o svoji neodvisnosti. Če Narodni svet postavlja samostojno listo v vsakem drugem volilnem obdobju iz taktičnih razlogov, samo da bi jav-

nosti prikrikl svojo odvisnost, potem je bolje, da sploh preneha izigravati koroške Slovence s krščanskimi in domovinskimi aduti. Koliko Slovencev je pravzaprav že pogнал v Ljudsko stranko Avstrije, kjer so jim dali kak položaj in so za slovensko dejavnost za vedno izgubljeni? Koliko je samo slovenskih kmetov članov ÖVP-Bauernbunda (Kmečke zveze avstrijske Ljudske stranke)? In koliko vodilnih članov Narodnega sveta koroških Slovencev je tudi včlanjenih v Ljudski stranki Avstrije?

Zveza slovenskih organizacij odkrito podpira Socialistično stranko in je koroškemu Slovencu vsaj jasno, s kom ima opravka. Tej prednosti se pridruži še kaka pravičica, ki jo je odobrila socialistična zvezna vlada in pa slovenski poslanec Ogris na socialistični strani v deželnem zboru. Vsaj nekaj, bolje kot nič. Toda bilo bi vsaj bolje, da bi Sloveneci skupno in samostojno nastopali in potem podprli ali socialistično ali ljudsko stranko, tisto pač, ki bi pokazala več razumevanja zanje. Tega pa na eni strani Zveza slovenskih organizacij ne mara, četudi ne bi imela danes Ljubljana ničesar proti. Na stara leta si človek pač želi miru. Socialistična mladina pa tega tudi ne zmore, in bilo bi nesmiselno, saj s katoliške strani spet ne bi bilo odziva; celovški škof je namreč slovenskim vernikom prepovedal brati Zwitterjev SLOVENSKI VESTNIK, obenem pa tudi vodilni možje v Narodnem svetu koroških Slovencev, ki so člani Ljudske stranke Avstrije, tudi ne bi dobili dovoljenja od te strani.

In povejte nam zdaj, komu naj potem sledi koroška slovenska mladina?

KARANTANEC

NOVA SLOVENSKA VLADA PREDLOŽENA

Stane Kavčič je Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije seznanil s sestavo nove vlade za Slovenijo, ki bo imela 19 članov. Od dosedanjih 14 članov jih bo ostalo v vladi samo sedem. Nekateri bodo istočasno tudi sekretarji republiških sekretariatov.

Nova imena so: Dr. Kornhauserjeva, Tomaž Bizajl, Jože Florjančič, Pavel Gantar, Janez Kocijančič, Franjo Hočevar (tudi sekretar za narodno obrambo), inž Boris Mikoš, Marjan Orožen (notranje zadeve), Jože Novinšek (zavod za planiranje), Bojan Škrk (pravosodje in obča uprava) ter inž. Miloš Sulin. Od starih ostaneta oba podpredsednika in Marjan Dolenc, Franc Razdevšek, Zora Tomič. Franjo Turk in inž. Milovan Zidar.

Kavčič se je pritožil, da nekateri delajo na tem, da bi prišli iz devalvacije in stabilizacije "nepoškodovani". V tem primeru "ne bomo ničesar dosegli", je dejal.

AVSTRIJSKA PRAVICA

Od našega sodelavca

Klub slovenskih študentov na Dunaju je 20. januarja izdal sledeče časnikarsko poročilo, ki ga je podpisal Teodor Domej, in ki pravi:

"V četrtek, dne 27. januarja 1972 se bo moral pred okrajnim sodiščem v Leobnu na Štajerskem zagovarjati predsednik Slovenske mladine, študent Borut Marjan Šturm. Menda je sodeloval 26. oktobra predlanskega leta pri napisni akciji "Komiteja za odkrivanje zakritih konfliktov", baje je tedaj dodal krajevemu napisu za Šmohor (Herma-gor) slovensko ime kraja. Zato ga dolžijo zlobnega poškodovanja tuje lastnine. Termin procesa proti B. M. Šturmu so že dvakrat preložili in nato so ga še premestili iz Celovca v Leoben na Štajerskem. S tem so oblasti priznale, da to ni obravnava proti človeku, ki je "zlonamerno poškodoval tujo lastnino", ampak da je proces političnega značaja. Napisne akcije (prvi so sledile še druge) so imele namen, da opozorijo državo na neizpolnjene določbe sedmega člena avstrijske državne pogodbe napram koroškimi Slovincem. Z namenom osveščati širše plasti delovnega ljudstva na Južnem Koroškem je "Gibanje za socialno in nacionalno osvoboditev" nadaljevalo z akcijami. V letakih, ki so akcije vedno spremljali, so opozarjali aktivisti na zatiranje koroških Slovencev, ki je dvojne vrste: nacionalno in socialno.

Akcijam je sledila kampanja proti takoimenovanim 'slovenskim ekstremistom'. Vsi, ki so pri tej kampanji sodelovali, so v veliki meri zamolčali, na kaj so akcije sploh hotele opozoriti.

Tudi sodnijska obravnava proti B. M. Šturmu podpira domnevo, da oblasti, namesto da bi odpravljale vzroke konfliktov, skušajo odpraviti le simptome le-teh. Ker se odnosi med večinskim narodom in koroškimi Slovenci dajo izboljšati samo z izpolnitvijo člena 7 državne pogodbe in ne z eksemplaričnimi kazenskimi postopki, smo za ukinitvev procesa proti B. M. Šturmu."

KREISKY - "PRIJATELJ SLOVENCEV"

Kot je rečeno v tem časopisnem poročilu, so proces proti B. Šturmu že dvakrat preložili. To je bilo delno zaradi protestov in demonstracij v Sloveniji, delno pa radi parlamentarnih volitev, ko so se vodeče stranke potegovala za slovenske glasove. Ob priliki teh volitev je zvezni kancler in predsednik socialistične stranke (SPÖ) Dr. Bruno Kreisky izjavil Slavku Frasu, dopisniku ljubljanskega DELA: "Znano je, da sem velik prijatelj manjšin v Avstriji. Da sem mnenja, da smo dolžni obravnavati manjšino kolikor mogoče dobro, je tudi znano. Da obstojajo stvari, ki jih je treba uresničiti - zadnji sem, ki bi to zanikal. In ta vlada (njegova) jih bo uresničila." Zaradi "stiske s časom" ni mogel sprejeti predstavnikov slovenskih organizacij na Koroškem - saj veste, ves ta "volilni napor itd". "Hotel sem sprejeti tudi organizacijo mladih Slovencev, kako se že imenujejo?... Ampak tukaj so bili določeni

krogi proti," je rekel Kreisky. Ko je Zveza liberalov iz Slovenije, s sedežem v Londonu, pozvala predstavnike avstrijske liberalne skupine v Liberalni internacionali, da za časa septembrskega kongresa Internacionale v Zürichu skupno predebatirajo položaj slovenske manjšine na Koroškem in razmislijo o možnostih konkretne izpolnitve čl. 7. avstrijske državne pogodbe, so ti avstrijski liberali med drugim odgovorili: "Smatramo, da nam ni potreba posebej poudariti, da smo v duhu resničnega razumevanja med narodi in že zaradi načela samega vedno propagirali mirno in prijateljsko sožitje med različnimi narodnostmi iste dežele. To seveda velja tudi za prilike na Koroškem. Če nam bo naše delo dopustilo, da pridemo v septembru v Zürich, bomo radi izmenjali z vami poglede o tej zadevi." Ker jih v Zürich ni bilo, je očitno, da so tudi oni bili v 'stiski s časom'. Da ne bo zmede, naj dodam, da "uradno" ta liberalna skupina, ki je zastopana v Liberalni internacionali, nima zveze s tkzv. svobodnjaško stranko FPÖ, ki je v koaliciji s socialisti in katere desno krilo je sestavljeno iz nacističnih ostan-kov. Po mnenju predsedniku FPÖ pa je odstotek bivših nacistov v FPÖ ne večji in ne manjši od onega v SPÖ in ljudski stranki ÖVP, ki je v opoziciji. To so torej menda oni "določeni krogi", o katerih govori Kreisky. Ako je temu tako, potem se je seveda upravičeno vprašati, zakaj jih te "demokratske" stranke ne vržejo ven - ako predstavljajo nepomembno manjšino? Dejstvo, da se na te "kroge" ozirajo, pomeni, da so vse prej kot pa nepomembni in da je avstrijsko politično življenje zastrupljeno z neonacizmom, ki se izraža v Heimatdienstu, "Kaerntner Heimatdienst" (KHD), ali "Koroška domovinska služba" ima okrog 60.000 članov, kar se presenetljivo ujema s številom članstva hitlerjanske NSDAP na Koroškem po letu 1938. A 60.000 glasov gor ali dol niso mačkine solze - niti za "demokratske" niti za "levičarske" stranke...?!

ČLEN 7. IN PROTESTI

V zvezi z januarskim procesom proti Šturmu, ki je bil znova odložen, so se ponovno dvignile predvsem mladinske in študentske organizacije v Sloveniji in tudi zdomske organizacije, kot redkokdaj prej. Med drugim je tudi izvršni odbor 'Slovenske Pravde' v Londonu poslal pismo avstrijskemu veleposlaniku v Veliki Britaniji, ki pravi:

"Želimo najostreje protestirati proti procesu g. Marijana Boruta Šturma v Leobnu, Republika Avstrija, za dejanje, ki ga je izvršil kot protest proti nezapolnitvi člena 7. državne pogodbe o pravicah slovenske manjšine s strani Vaše vlade. Dejstvo, da Vaša vlada ni izpolnila tega člena mednarodno veljavne pogodbe, predstavlja surovo gaženje mednarodnega prava. Proces proti g. Šturmu zato nasprotuje Deklaraciji o človeških pravicah in

Listini Združenih narodov v celoti. Prosim Vas, da sporočite Vaši vladi naše največje ogorčenje zaradi procesa in neizpolnitve pogodbe, na kateri je zasnovana avstrijska republika. Smatrali bomo za svojo dolžnost, da o tem sramotnem postopku, v kolikor ne bi bil takoj ustavljen, obvestimo britansko in svetovno javnost."

Člen 7. avstrisjke državne pogodbe, ki je bila podpisana 15. maja 1955, predvideva sledeče:

1. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške narodnosti na Koroškem, Gradiščanskem Hrvaškem in Štajerskem bodo uživali iste pravice, vključno pravico do lastnih organizacij, združenj in tiska v lastnem jeziku, na osnovi enakih pogojev kot veljajo za vse druge avstrijske državljane.

2. Imeli bodo pravico do osnovnega šolstva v slovenščini in hrvaščini in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol. V tem pogledu bo določen šolski program in ustanovljen odsek šolskega organa za slovenske in hrvaške šole.

3. Slovenščina in hrvaščina bosta poleg nemščine dovoljeni kot uradna jezika v upravnih in sodnih okrajih na Koroškem, Gradiščanskem Hrvaškem in Štajerskem, kjer je slovensko, hrvaško ali mešano prebivalstvo. In takih okrajih bodo krajevni napisi in imena pisana v slovenščini in hrvaščini, kakor tudi v nemščini.

'Težak je molk s prstjo zasutih ust'

V Žrelcu pri Celovcu je bil oskrunjen spomenik padlim partizanom že tretjič v letu 1971. Avstrijski tisk je zlodejanje vsakokrat zamolčal. Temu se ne čudim, saj je to stara avstrijska praksa, ki smo je Slovenci vajeni iz starih c. kr. časov. Razlika je le v tem, da nam danes socialistična Avstrija vztrajno prodaja evropsko idejo, s katero bi si rada pobelila nekdanji grob. Da bi se mati socializma, Sovjetska zveza, zganila ob takih dejanjih, nisem niti pričakoval, saj je prav Stalin prisodil Avstriji slovensko Koroško za nekaj milijonov nemškega premoženja v tej državi, katere so mu zavezniki v zameno priznali. Nenavadno pa je, da v Jugoslaviji ni bilo ob teh dogodkih nobenega odmeva in da obe sosednji državi živita še nadalje v neskaljenem medsebojnem prijateljstvu. Celo v sami Ljubljani zaslužijo taki dogodki v uradnem poročanju komaj omembo. Zato je skrajni čas, da te nenavadne jugo avstrijske prijateljske odnose zlasti ljubljansko-koroške vzamemo pod lečo.

Koroška ni tako bogata, da bi se Ljubljani izplačalo ponižati se do take meje, ko gre za vprašanje ne le narodne časti in uradnega dostojanstva slovenske republike, ampak človeškega odnosa in spoštovanja do pokojnih, ki ga priznava vsaka omikana družba. In tudi če bi Koroška bila bogata ter bi uradna koeksistenca z njo prinašala še toliko

4. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške narodnosti na Koroškem, Gradiščanskem Hrvaškem in Štajerskem bodo delovali na kulturnem področju in v upravnih in sodnih zadevah na osnovi enakih pogojev kot veljajo za ostale avstrijske državljane.

5. Delovanje organizacij, katerih cilj je zbrisati nacionalni značaj hrvaškega ali slovenskega prebivalstva in prikrajšati ga pravic kot narodne manjšine, bo prepovedano."

Naj ob koncu še omenim, da sta samo ARBEITER ZEITUNG in komunistični VOLKSSTIMME od vseh avstrijskih časopisov, obsodila proces proti Šturmu, češ da predstavlja škandal za avstrijsko pravosodje. ARBEITER ZEITUNG se posmehuje obtožbi, da je Šturm poškodoval tujo lastnino in vprašuje, ali bi ga postavili pred sodišče, če bi na tablo, kjer piše Hermagor, napisal recimo ime svojega dekleta, namesto Šmohor...

P. S. Avstrijski zunanji minister Rudolf Kirschlaeger, ki se je 2. februarja pogovarjal s Tepavcem v Beogradu, je mariborskemu VEČERU izjavil pred odhodom v Beograd, da so jugoslovansko-avstrijski odnosi dobrega sosedstva, da naj bo slovenska manjšina v Avstriji element povezovanja obeh držav in da je nujno, da nobena stran ne precenjuje posameznih dogodkov...

dobička, si ni mogoče misliti, da bi vsaka normalna vlada bila pripravljena na tako ponižanje, kot ga pomenijo koroški dogodki in praktično zatiranje rojakov na Koroškem. Kako bi vsak kolikor toliko normalen človek mogel sprejemati hinavsko iztegnjeno roko socialističnega glavarja Sime, ki ni nič drugega kot ovčja koža nepoboljšljivih koroških volkov.

Kdor ima čisto vest, tega ne bi mogel. Toda v Ljubljani ni prestala mora od tiste pomladi, ko so pomorili vrnjeno domobransko vojsko. Moreče deluje ta pošastni zločin na vzdušje, hromi besedo in dejanje. V tem vzdušju ni mogoče biti vesel, povsod pritiska nate, čeprav nisi ničesar kriv. Domobranci pa so bili vrnjeni s Koroške in prav zato so ravno odnosi med Ljubljano in to deželo še posebno kočljivi. V Ljubljani dobro vedo, da ima koroška Heimatdienst v svojih arhivih točno zapisane nekdanje dogodke in da tudi socialistična Sima prav dobro ve zanje. Zato so tiho pristali na sporazum. Skrunitve in zatiranje Slovencev na Koroškem komaj omenijo v tisku, naprej od protesta pa ne gredo, ker bi jih sicer koroško časopisje vprašalo, kam so spravili tisoče razoroženih lastnih bratov... Jasno je, da Heimatdienst razume, da Ljubljana na vse ne more čisto molčati pred rojaki doma in v svetu, zato ji tolerira neko majhno mero poročanja. In tako so vsi zadovoljni, Koroška, Ljubljana in Slovenci po svetu.

Toda dejansko je žrtev te grešne spletke slovenski narod, predvsem koroški Slovenci, ki so žive priče nekdanje zaloigre. Ljubljani bi bilo najbolj ljubo, če bi te žive priče izginile in je že leta nazaj pristala na tiho zaroto. Včlanili naj bi se v "napredne" avstrijske stranke (in se s tem potujčili). V zameno pa bi te "napredne" stranke gojile prijateljske sosedske odnose in pozabile na

konec zadnje vojne. S tem naj bi bila Ljubljana rešena mrtvaške more in bi sproščeno zadihala, še zidavo kake cerkve bi potem dovolila.

Toda vesti ni mogoče tako preprosto utišati in tudi v zlih naklepih se je mogoče uštetiti. Najprej se je prebudila koroška slovenska mladina, ki ni hotela v sebi umoriti svoje slovenske duše ter si nadeti skorje hinavske avstrijske prijaznosti, za katero se skriva kompleks v stoletjih potujčenega značaja. Ta mladina ni obremenjena z grehu starejših in odkrito kaže svoje slovenstvo na presenečenje Ljubljane in Heimatdientsta, ki vztrajno iščeta načinov, kako bi to mladino izolirala. Ljubljana si je na zunaj nadela bolj zavedno lice, v prijateljskih srečanjih z oblastmi in strankami sosednjih dežel omenja slovenske manjšine. Toda to je samo zunanja fasada, slediti nam je treba samo uradnemu tisku v Sloveniji in izmeriti stopnjo njegove zavzetosti, pa nam je jasno, koliko je Ljubljana v resnici

odstopila od starih naklepov. Saj pa tudi ne more. Heimatdienst in njegovo koroško časopisje je kakor Damoklejev meč nad njeno preteklostjo.

V Sloveniji pa je uradna propaganda pred vprašljivimi očmi mladine postala že tako krhka, da so že zmanjkale variante, ki bi ji pričarale videz resničnosti. Pozornost mladine je bilo treba zato preusmeriti. Začeli so objavljati po tisku intimne pogovore, napol pornografske slike z dvomljivimi komentarji, uvedli prostotucijo, zasejali med mladino lažno ljubezensko problematiko. Vse zato, da bi jim vprašljive oči mladih ne trkale neprestano na vest. Toda kam se skriti pred lastno vestjo? Tudi vse mladine ni mogoče zaposliti z napihnjenimi problemi spolnosti. Neprestano išče in vprašuje. Kakor da ne bi bil na stara leta preveč že sam vprašujoči glas, ki mu ni mogoče uiti: "Kaj, kje je tvoj brat?"

SLOVENEK

Medvojne žrtve v Sloveniji

V Slovenskem izseljenskem koledarju za leto 1972, ki izhaja pod okriljem partijske Izseljenske matice, prvič beremo o številu medvojnih žrtev v Sloveniji. Te znašajo 87.000 ljudi, kot je to dobro opisal dr. Živko Šifer.

Ta številka predstavlja število ljudi, ki jih sredi leta 1945 ni bilo v Sloveniji, ako vzamemo od aprila 1941 naprej kot normalni prirastek 0,77% na leto. Ta odstotek ni iz trte zvit, kajti druga svetovna vojna na Slovenskem ni povzročila pomembnejšega padca rojstev, kot je bil to slučaj v prvi svetovni vojni. Iz slovenskega tiska in razprav doslej ni bilo moč dobiti kakih statistik medvojnih izgub, ker partiji očitno ni do tega. Saj bi take številke bolj kot vse drugo kazale na dve značilnosti Narodne osvobodilne borbe: prvič, da ni imelo nobenega smisla boriti se proti okupatorski premoči, vsaj ne v prvi časovni fazi; in drugič, da bi te številke v primerjavi z okupatorjevimi žrtvami točno pokazale, da smo imeli v Sloveniji med drugo svetovno vojno državljansko vojno ne pa odpor proti okupatorju. Kar je bilo pravih akcij proti okupatorju, so bile le takšne, ki so se slučajno skladale s tedanjo trenutno partijsko linijo. Na primer: ako je partiji manjkalo v gozdu človeškega materiala, so pobili enega Nemca in na ta način dosegli prvič, da so Nemci pobili 100 talcev (Frankolovo, februarja 1945), drugič pa, da je pribežalo v gozd spet nekaj moških, ki so jih potem komunisti porabili za topovsko hrano.

Komunisti nam izgubljenih ljudi ne analizirajo, zato skušajmo to sami ugotoviti, upoštevajoč le končno, dano številko 87.000 odsotnih prebivalcev Slovenije:

- Jugosl. vlada je priznala Bangla Deš 22. januarja. Pakistan je nato prekinil diplomatske odnose.

- Konec 1971 je bilo v družbenem sektorju zaposlnih 4 milijone petnajst tisoč Jugoslovanov, in sicer 1.56 milij. v industriji, 579 tisoč v trgovini in gostinstvu, 354 tisoč v gradbeništvu, 284 tisoč v prometu in 245 tisoč v kmetijstvu. V kulturi-prosveti-socialnih ustanovah jih je bilo 510 tisoč.

- Izseljeni Kočevarji in Nemci, približno	12.000
- Politična emigracija, ki je šla v tujino	25.000
- Junija 1945 pobiti domobranci	12.000
- Slovenci, pobiti od Nemcev, odpeljani v koncentracijska taborišča, mobilizirani od strani Nemcev in poslani na fronte, kjer so padli	10.000
- Od Italijanov pobiti talci, žrtve Raba	6.000
- Padli v državljanski vojni, na obeh straneh	22.000
Skupaj	87.000

Ker pač točnih podatkov v tujini ni moč dobiti, so gornje številke in razdelitev žrtev po skupinah približne, vendar sem mnenja, da v bistvu odgovarjajo; končna številka, 87.000 odsotnih pa je iz domovinskega vira, kjer imajo nedvomno točnejše podatke.

Kot je torej videti, nas je Slovence zadnja vojna po zaslugi NOB stala 50.000 žrtev. Ker gre tu za veliko večino mladih moških, to še neprimerno bolj poveča biološko izgubo naroda.

Bratje Čehi, ki jih je nekaj več milijonov kot je nas Slovencev, so uspeli končati skoro osemletno okupacijo s 75.000 izgubljenimi ljudmi, pa jih ni nihče nikdar očital, da niso bili zavezniki.

Nemške in italijanske izgube (slednje so le do 8. spt. 1943) na vojaki se ceni na manj kot en tisoč vojakov, na materialu v borbah uničenih 4-5 tankov in nekaj več kamionov. Vsi važni mostovi na glavnih cestah in glavnih progah kot so bile Gradec-Zidani most-Zagreb in odcep proti Trstu so stali z izjemo Borovniškega viadukta celo vojno, so ostali celí skozi celo vojno in transport ni tako rekoč nikdar bil močno prekinjen. V zapadni Evropi so končali vojno 9. maja, v Sloveniji pa 15. maja 1945. Res velika pomoč zaveznikom!

Partija se pritožuje, da se mladina norčuje iz NOB. Toda če bi mlajši rodovi imeli možnost priti do točnih podatkov, kaj se je vse počelo v imenu NOB, potem se gotovo ne bi delali samo norca....

PETER URBANEC

*napisanih
Košice*

JE TITO POPUSTIL?

Januarski KLIC TRIGLAVA je napisal, da so novice iz Jugoslavije slabe, zelo slabe. Morda se je medtem pojavilo nekaj znakov, ki opravičujejo bolj optimistično gledanje na dogodke. Predvsem je bil Tito sam na partijski konferenci v Beogradu precej manj alarmanten kot je bil še decembra meseca. Napadel je celo vse tiste, ki so govorili o "krizi", dasi se je vsakdo, ki je take govornice širil, lahko skliceval kar na predsednika Tita samega.

Titova pomirljivost pa je posebno važen znak, če je res posledica odpora zmernih komunističnih voditeljev v vseh republikah, kakor zatrjujejo v Jugoslaviji. Tita so jeseni menda popolnoma dobili na svojo stran zagovorniki močne roke, ki želijo preprečiti nadaljevanje večne diskusije in napraviti "red". Pod njihovim vplivom je Tito v Karadjordjevu zahteval, da mora hrvatsko komunistično vodstvo dati aretirati najmanj sto nacionalistično eksponiranih Hrvatov. Savka Dabčević-Kučar, Mika Tripalo in Pero Pirker so rajši odstopili, podprli pa so jih v njihovem odporu voditelji po drugih republikah kot Marko Nikezić, Latinka Perović, Stane Kavčič in Krsto Crvenkovski.

Tito je nato imel namen pomesti z vsemi skupaj in v vse vnesti ali vmešati še Milovana Djilasa. V Zagrebu so pri preiskavah iskali dokaze, da je imel Djilas stike z Matico Hrvatsko, medtem ko so Djilasa očitno začeli opazovati Udbini agenti. Toda ta na široko zastavljeni načrt je kmalu nasedel na plitvino. Celo novi, od Tita samega postavljeni funkcionarji na Hrvatskem so se baje uprli obširnejšim aretacijam in grozili z odstopom, če večine aretiranih takoj ne izpuste, kar se je končno tudi zgodilo. Prvič v svoji karieri je Tito moral popustiti pod pritiskom svojih mlajših "tovarišev" kljub vsej podpori, ki jo je nasilna politika uživala med "konservativci" kova Kardelja, Bakariča in Koliševskega. To je dober znak tudi za bodočnost. Če "konservativci" niso mogli pomesti z zmernimi pod Titovim vodstvom, bodo še manj mogli doseči brez njega.

To seveda ni motilo "konservativca" Veljka Vlahovića, da na partijski konferenci ne bi na dolgo in široko govoril o potrebi okrepitve ideologije in vloge partije in o tem, kako so se v partijo vtihotapili "buržoazno-tehnokratski" in "buržoazno-liberalni" elementi, ki so partiji odtujili delavce in netili nacionalizem. Partija jih bo baje izčistila in se spet naslonila na ljudske množice itd. To so seveda stare storije - partija bi storila mnogo bolje, če bi si ob priložnosti od blizu ogledala svojo zastarelo ideologijo, ki ne more več razložiti ničesar in biti vodilo ali navodilo za kar koli.

Na konferenci so razpravljali tudi o tem, kako bodo uradni aparat približali partiji s tem, da bodo kar največ kompetenc prenesli z republik na lokalne oblasti. V resnici seveda partijski centralisti upajo, da bodo s tem izpodkopali tla pod nogami zmernejših voditeljev, ki so, kot kaže, zasidrani prav v republiških vodstvih. To nas vede

nazaj h Kardeljevim mrtvo-rojenim "komunam", ki jih je leta propagiral skupaj s socialističnim patriotizmom. Lahko se nadejamo, da to pot uspeh ne bo prav nič večji.

Skratka se zdi, da se je prva resnejša konfrontacija med staro gardo, da ne rečemo najstarejšo gardo, in zmernimi končala z ne ravno velikim uspehom za gardo. Vide-li bomo, kako bo to vplivalo na Tita, ki je prvič taktično segel zraven in naletel na odpor, kjer ga očividno ni pričakoval.

Londonski TIMES je Jugoslaviji 28. januarja posvetil prvi uvodnik pod naslovom "Senca nad Hrvaško", kjer je primerjal sedanje stanje stanju pred Aleksandrovo diktaturo leta 1929. in napisal, da razvoj v tako smer lahko koristi samo Sovjetom, ki še vedno upajo, da bodo po Titu prišli na oblast silaki. Po TIMESu je sedaj najvažnejše, da v Jugoslaviji najdejo izhod iz sedanje zmede, preden godlja postane še večja in povzroči nemir tudi med 800.000 jugoslovanskimi delavci v tujini. Tragično bi bilo, če bi se eksplozija na jugoslovanskih letalih, kakršna se je primerila tik pred konferenco, začele ponavljati. TIMES nato podčrtava ključni položaj Jugoslavije na političnem in geografskem zemljevidu Evrope. Končno ima za verjetno, da se je Tito na Hrvaškem preneglil in da bo trajalo nekaj časa, da ogorčenost na Hrvaškem popusti.

LJUBO SIRC.

Razvoj na Hrvaškem in bodočnost Slovenije

Na seji predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije dne 1. decembra 1971 je Tito javno obsodil hrvaško partijsko vodstvo. Začeni z vrhovno trojko (Tripalo, Dabčevićeva, Pirker) dne 12. decembra, je nato "odstopilo" okoli 300 vodilnih funkcionarjev hrvaške partije, blizu 400 pa jih je bilo iz partije izključenih, okrog 150 pa odpuščenih iz vidnejših uparvnih položajev kot npr. Janko Bobetko, najvišji hrvaški general; tudi na hrvaških sodiščih čistijo. Demisioniral je tudi predsednik Izvršnega sveta SR Hrvatske D. Haramija. Vzporedno s temi "odstopi" so v Zagrebu uvedli sodni postopek proti "voditeljem" študentskega štrajka in enajstim vidnejšim osebnostim Matice Hrvatske. Na seji centralnega komiteja hrvaške partije dne 20. januarja so sklenili, da bo osebno odgovornost odstopivših in izključenih funkcionarjev ugotovila posebna partijska komisija.

Formalno se je torej čistka vršila v hrvaškem okviru brez vidnega vposega od zunaj. (Toda v svojem govoru ob 30-letnici JLA 22. decembra 1971 je Tito močno poudaril, da ima vojska tudi dolžnost "braniti dosežke revolucije ... in notranji red".) Razen manjšin študentskih demonstracij na zagrebških ulicah in ene bombe v zagrebški podružnici BORBE v začetku decembra doslej ni bilo vidnejšega odpora proti odstranitvi hrvaškega vodstva.

Odstranjenemu vodstvu hrvaške partije so očitali, da je "oportunistično" nasedlo "nacionalističnim" = "kontrarevolucionarnim" silam, katerih končni cilj je razbitje

Jugoslavije. Nekateri glasnejši zagrebški študentje in nekateri hrvaški politični emigranti so "dali dokaze": Na zborovanju zagrebških študentov se je n. pr. slišalo geslo, naj bi Hrvaška zaprosila za članstvo v Združenih narodih; berlinski zdravnik dr. Jelić je oznanjal desperadno prosovjetsko "politiko"; nekateri hrvaški emigrantski krogi so javno izražali podporo hrvaškemu partijskemu vodstvu kot sredstvu za končno osamosvojitvev Hrvatske. Tako je n. pr. decemberska številka NOVE HRVATSKE, ki izhaja v Londonu, v članku pod naslovom "Koliko pomoči zaslužijo hrvaški komunisti?" zapisala: "Da bi se izognili vsakemu poznejšemu sumničanju, poudarjamo, da se borimo za popolno hrvaško državnost in suverenost in da ne vidimo nobene možnosti, da bi hrvaški narod dosegel te svoje polne pravice, dokler obstoja kakršnakoli Jugoslavija... (a)... hrvaško komunistično vodstvo lahko še vedno več napravi za Hrvaško, kot katerikoli drugi politični dejavnik v domovini ali izven nje."

V politični stvarnosti hrvaške republike pred Titovo obsodbo njenega vodstva pa sta bili opazni le dve, mnogo skromnejši akciji: nevezlic vetu nekaterih republik je hrvaška vlada vztrajala na zahtevi, naj hrvaške devize ostanejo na Hrvaškem; in zagrebški študentje so to stališče hrvaške vlade, ki ni bilo v nasprotju z novimi ustavnimi dopolnili "podprli" z univerzitetno stavko, ki pa ni bila po volji hrvaškemu partijskemu vodstvu. In vendar je prav ta študentska akcija postala neposredni povod za Titovo javno intervencijo proti hrvaškemu partijskemu vodstvu.

HRVATSKA IN SLOVENIJA

Če se po zunanjem videzu ne zdi verjetno, je po notranji logiki razmer vendarle možno, da bodo ti pretresi na Hrvaškem pospešili dejansko decentralizacijo v smislu lanskih ustavnih sprememb. Že samo funkcioniranje zveze sedaj zavisi od enakopravnega dogovarjanja in spora zumevanja med republikami. Morda se bodo v tem praktičnem uveljavljanju republiške suverenosti končno znašli na isti črti vsaj Hrvati in Slovenci in tako preprečili nadaljevanje centralistične strategije, da pod pretvezo kakršnihkoli "nedopustnih pritiskov" enkrat udarijo po Sloveniji (kot iz Brionov julija 1969), drugič pa po Hrvaški (kot iz Karadjordjevega decembra 1971).

Če pa bi se sedanja partijska in državna čistka na Hrvaškem še naprej stopnjevala, bi moglo priti do tako skrajne oslabilave avtohtone hrvaške oblasti, kar bi izzvalo mnogo resnejšo krizo od sedanje. Vladimir Bakarić, hrvaški komunist s podobnim položajem in vplivom v partiji kot Edvard Kardelj, je v važni izjavi v FRANKFURTER RUNDSCHAU dne 17. decembra lani med drugim izrazil mnenje, da je "gotova možna nevarnost", ki izhaja iz jugoslovanske vojske. "Vojska bi mogla povzročiti mnogo političnih težav". Toda "kakršenkoli poskus s strani vojske, da bi zasegla oblast, bi pomenil izbruh državljanske vojne... mi (hrvaška republika) tudi organiziramo vojsko". Težko si je misliti, da bi Tito želel tak zaključek svojega režima in sistema.

Vendar, naj se sedanja čistka na Hrvaškem konča

tako ali drugače, kritično vprašanje bo ostalo odprto: kaj se bo zgodilo po Titovem odhodu? Če bi Beograd takrat skušal z nasiljem obnoviti centralistično nadvlado, bi prizadete republike, predvsem Hrvatska in Slovenija, bile prisiljene braniti svojo ustavno suverenost. Tudi iz tega vidika jim ne kaže, da bi se sedaj notranje slabile. Iz Kardeljevega razlaganja pred ljubljanskim "političnim aktivom" o pomenu dogodkov na Hrvaškem je moč sklepati, da se v Sloveniji zavedajo potrebe po osnovni narodno-politični enotnosti. Ali jo bo Slovenija zmogla, pa v posebni meri zavisi prav od Edvarda Kardelja.

Učinkovita prizadevanja za varnost, suverenost in celovitost Slovenije bodo našla potrebno oporo v slovenskem ljudstvu. Tudi Slovenci po svetu želijo Sloveniji varno bodočnost in svobodni razvoj.

CIRIL ŽEBOT

KOPER V TEŽAVAH

Kakor poroča tržaško GOSPODARSTVO, se je v začetku februarja mudil v Koprju podpredsednik zveznega izvršnega sveta in nekdanji Kardeljev šef kabineta dr. Anton Vratuša. Vzrok obiska je škoda 600.000 dolarjev, ki jo je lani utrpelo koprsko pristanišče, ker je Izrael, kljub desetletni pogodbi s Koproj za prevoz južnega sadja v celinsko Evropo, pričel uvažati to sadje skozi luke Italije. Evropska gospodarska skupnost je namreč sklenila s Izraelom pogodbo o uvozu agrumov na področje EGS in priznala Izraelu določene olajšave, za kar pa se je moral Izrael na zahtevo Italije obvezati, da bo uvažal preko EGS pristanišč, v kar je všteti tudi Trst. Dr. Vratuša je ob tem pojasnil, da je Jugoslavija protestirala proti tej politiki Evr. gospodarske skupnosti, vendar pa se ne zdi verjetno, da bo ta občutno spremenila svoje interesne odnose do lastnih članic in v korist nečlanic, kot je Jugoslavija. Česar se boji očitvidno Koper je tudi, da lahko tej izraelski zadevi sledijo druge, in to ne bo majhna stvar, kajti Koper je vložil, tudi v partnerstvu z nekaterimi tujimi poslovnimi faktorji, precej denarja v razvoj luke.

Iz istega vira povzemam, da so nastale hude težave v odnošajih med Zagrebom in Ljubljano. To pot ne gre za tunel pod goro Učko, ki naj bi konkuriral slovenskim cestam, ampak za prevoz bakrene brazilske rude iz Bakra v Avstrijo. Brazilija ima s Bakrom v Dalmaciji pogodbo za iztovarjanje te rude z ladij v posebno za to zgrajenem pristanišču. To rudo potem natovorijo na železniške vagone in jo preko Slovenije prepeljejo v Linz v Avstrijo v tamošnje velike železarne VOEST. Zdaj pa so nenadno Hrvati odločili, ne da bi prej karkoli omenili Slovencem, da bodo odsej to bakrsko rudo prevažali od Bakra do Siska po železnici, tudi do Vukovara, nato pa po rekah, Savi in Donavi čez Budimpešto in Dunaj v Linz. Razlika v daljavi je občutna: Železniška razdalja Bakar-Jesenice-Linz je bila dolga 577 km, dočim je proga Bakar-Sisak-Sava-Donava do Linza dolga 1797 km, preko Vukovara pa 1322 km. Hrvati pravijo, da so na ta način obdržali VOEST, ker bi se ta sicer obrnil za prevoz rude na Trst in druge luke. (gs)

ČEMU JE TAM VOJSKA?

"Sodeč po tujih komentarjih o dogodkih v Severni Irski, je očitno, da se na splošno gleda nanje z vidika, ki je tipičen za kolonialni položaj: domače prebivalstvo se hrabro bori, da bi se otreslo tujega izkoriščanja. Uradna propaganda, ki jo vodi vlada irske republike, je v prid te verzije; verzije, ki pa nima nobene resnične zveze z razlogom za britansko vojaško prisotnost v Severni Irski ali z njenim opravičilom odn. nastopom,

V severno-vzhodnem koncu Irske obstojata dve skupini prebivalcev, od katerih ena se je naselila tam pred drugo. Ta druga, ki je prišla predvsem iz Škotske in deloma iz Anglije, je nastala na podlagi zasedbe v prvih letih sedemnajstega stoletja. Časovno se torej približno ujema s skupinami, ki so nastale po ustanovitvi angleških plantaž v Severni Ameriki,

Ti dve skupini v severno-vzhodni Irski se nista medsebojno asimilirali. Prvotni vir sovraštva - nezaupanje in zamerljivost, ki pač vedno obstojata med plenitelji in oropanimi - je bil okrepljen z razkolom med kristjani. Potomci oropanih so se v glavnem pridružili rimski veroizpovedi, medtem ko so potomci priseljencev ostali prezbiterijanci, razkolniki drugih vrst in udje državne Cerkve. Včasih so se rimokatoliki in razkolniki združili, da bi skupno protestirali proti civilnim in verskim krivicam, ki so jih oboji trpeli. Toda ta začasna zaveznitva niso stalila sektaškega separatizma, ki se je začel na splošno izražati v različnih oblikah kulture, lojalnosti, vzgoje, družbenih ustanov in moralnih prvin. Razlike so postale plemenske narave.

V 19. stoletju je Irska postala del Združenega kraljestva. V Belfastu je osbtajala kronična napetost med "Orangemeni" in katoličani. Prihajalo je do pogostih neredov in velikega preliivanja krvi, kar je zahtevalo stalno prisotnost vojaštva. Prav to dejstvo, da ti dve skupini na Irskem nista mogli živeti pod isto ustavo, ne da bi se med seboj borili, je privedlo leta 1921 do delitve dežele, ko je 26 irskim pokrajinam (grofijam) bila podeljena skoro popolna neodvisnost, do katere je pozneje tudi prišlo, medtem ko je šest grofij ostalo del Združenega kraljestva in je dobilo svoje pokrajinske ustanove v okviru samouprave, odvisne od Združenega kraljestva, samouprave, katero niti zahtevale niso.

Toda do asimilacije obeh skupin v severo-vzhodni Irski (Ulster), do katere ni prišlo v treh stoletjih brezidelitve, ni prišlo niti v petdesetih letih po delitvi. Sovraštvo prednikov se je sicer nekoliko poleglo, toda nikdar ni prenehalo. Vsak razlaga to na svoj način in kaže s prstom na krivca, ki si ga je sam izbral. Toda obstoj tega smrtnega sovraštva, ne pa vzrok zanj, je bilo ono dejstvo, s katerim je morala britanska politika predvsem računati.

Izbruh tega sovraštva, ki se je spreobrnilo v nasilno obračunavanje med obema skupinama, je bil vzrok, da je britanska vlada uporabila vojsko za vzpostavitev civilnega miru v avgustu 1969. Iz tega vzroka je vojska tam tudi ostala. Prisiljena pa je imeti zdaj še drugo in bolj vidno vlogo.

Ramerje med protestanti in rimokatoliki v pokrajini Severne Irske je 2:1. Predpostavljajoč, da so v skrajnem primeru skoro vsi katoličani v prid združene in neodvisne Irske in da so skoro vsi protestanti v prid zveze z Veliko Britanijo, to pomeni, da je velika večina v prid zveze. Pokrajinske volitve so to doslej dosledno potrjevale.

Kljub temu je del irske republikanske armade (IRA) podvzel kampanjo nasilnega upora z jasno izraženim ciljem pridružiti pokrajino Severne Irske vseirski republiki in s silo zatreti ustaljeno voljo večine. Druga naloga vojske torej je, da se spoprime in da porazi to nasilno zartoto.

V tem spopadu so nevojskujoči, vključno žene in otroci, v nevarnosti. Večina ubojev, telesnih poškodb in uničenje lastnine je delo IRA-e. Včasih trpijo nedolžni ljudje tudi zaradi vojske. To je sicer vredno globokega obžalovanja, toda se je težko temu docela izogniti, dokler se nadaljuje z izzivanjem nasilnega upora proti večini.

Podžiganje javnega mnjenja v irski republiki je dosseglo stopnjo, ko ljudje verjamejo, da se britanska vojska ponaša kot zloben zatiralec. Toda niti silovitost tega mnjenja - niti požig enega veleposlaništva - ne more dokazati, da je to res. Vojska se nahaja tam predvsem zato, da prepreči klanje med skupinama; in tretjič, da drži položaj v rokah, ko državniki znova poskušajo najti nek politični okvir, v katerem bi bilo mogoče obema zgodovinskima skupinama na severu Irske živeti v miru.

Tuje vlade bi morale biti zelo previdne, preden bi zavzele svoje stališče na podlagi kake druge predpostavke in posebno na podlagi surovega preobračanja dejstev, da je vloga britanske vlade in vojske v Severni Irski vloga nekakšnega kolonialnega zatiralca. Irci sami ne bodo s takšnim napačnim pojmovanjem ničesar pridobili. Obstaja resna nevarnost državljanske vojne, ki bi se razširila po celem otoku. Prisotnost in operacije britanske vojske to nevarnost zadržujejo."

OBSODBA MIHAJLA MIHAJLOVA : 30 dni zapor

Sodišče v Novem Sadu, kjer živi prof. Mihajlov, je odredilo, da mora znani kontroverzni pisec ponovno v zapor. Mož je bil obsojen leta 1967 na tri in pol leta zapor, češ da je razširjal sovražno propagando proti Jugoslaviji. Istočasno mu je bilo prepovedano za dobo štirih let publiciranje njegovih del. Iz zpora je prišel v marcu 1970. Istega leta, 24. oktobra je pisal o 'Umetnosti kot sovražniku' v NEW YORK TIMESU. Zato mora v arest.

Od meseca do meseca:

DRUGA KONFERENCA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE se je po mesecih odlašanja pričela v Beogradu 25. januarja. Tito je uvodoma dejal, da so "vse negativne, nazadnjaške in protikomunistične sile, ki sovražijo naš družbeni razvoj, danes v svetu zelo glasne in kar naprej prerokujejo o kaj vem kakšni veliki krizi v Jugoslaviji. Po mojem mnenju o krizi naše države nikakor ni mogoče govoriti... Lahko pa seveda govorimo o pomanjkljivostih v vrstah zveze komunistov." Konferenca mora odgovoriti na vprašanje, zakaj ZKJ ni dosledneje izvrševala sklepov, tako da je kriva "za dobršen del tistega, po čemer je nato posegel tuji tisk, ki nam ni naklonjen". V tem tisku opozarjajo le na vse slabo, prezro pa, kar je dobro, čeprav so doseženi uspehi "velikanski". Tito je še enkrat poudaril, "da je tisto stalno podtikanje, češ da gre pri nas za nekakšno krizo, da bo vse razpadlo, sploh bedasto." Jugoslavija ima zvezo komunistov, socialistično zvezo," da ne omenim, kaj vse ima Jugoslavija še poleg tega - in kaj ima, to vedo zelo dobro."

Veljko Vlahović je imel dolg referat o razvoju in nalogah ZKJ, v katerem je uvodoma omenil "idejnopolitično krizo, v kateri je bila zveza komunistov". Rekel je, da je za ZK "bridko, a tudi dragoceno spoznanje, da je so-razmeren zastoj razvoja samoupravnih socialističnih družbenih odnosov olajšal premik moči v škodo njene avantgardne vloge in prispeval k temu, da so se ideje pomešale, da je nastala zmeda idej." Izjavil je, da so v Jugoslaviji "na doslej najbolj human način razvili industrijo" in skrčili kmečko prebivalstvo, kar je primerjal z veliko krizo v Združenih državah Amerike in s Stalinovo kolektivizacijo vasi. "Presekati moramo povezavo in zraščanje tehnokratskih vrhov in državnega aparata v republikah in občinah." ZK mora "bolj dinamično in bolj organizirano razviti marksistično znanstveno misel", čeprav so v minulih letih "izkrčili prostor za protidogmatsko misel in prakso". Obregnil se je ob "gibanje", ki naj bi zamenjalo ZK in jo spremenilo "v avtobus, v katerega bi se lahko stlačili vsi". Vlahović je tudi govoril o nacionalizmu, ki je postal "zastavonoša" raznih protisamoupravnih sil, ki so se začele povezovati.

Kiro Gligorov je govoril o "aktualnem družbenoekonomskem položaju in nalogah ZKJ", hvalil hitro razvoj jugoslovanskega gospodarstva in moč samoupravnega sistema in dejal, da je treba trg izrabiti "kot dejavnik distribucije blaga, dela in sredstev, da bi se na njem pokazale želje in interesi tako proizvajalcev kot potrošnikov". Seveda je na trg treba vplivati in zagotoviti, da bo enoten za vso državo. "Izpodsekati korenine gospodarskemu nacionalizmu" bo pomenilo tudi oslabiti nacionalizem na sploh. Uveljavljanje samoupravljanja kot sistema, "ki naj bi nenehno krepil pobudo in jo povezoval z rizikom in odgovornostjo," nagrajeval uspešne pobude "ter gospodarsko kaznoval neuspehe", ni možno brez trdnejših odnosov v gospodarstvu. V inflaciji sistem ne more biti učinkovit, je na zelo zapleten način na dolgo povedal Gligorov.

Potem se je razprava vlekla tri dolge dni, čeprav so načrtovali, da bo končana v dveh. Novinarju DELA Zdravku Iliču, "že malce utrujenemu od poslušanja skoraj stotih govornikov", se je zdelo čudno, da ima toliko uglednih komunistov svoje govore "za nekakšne vrhunske stvaritve, pravzaprav pa se za temi besedami skriva toliko pomembnega, tako znanega kot neznanega". Povodenj besed je tisto pomembno skoraj popolnoma zakrila. Zvezni sekretar za obrambo gen. Nikola Ljubičić je na dolgo blobasal o geopolitičnih strateških konstalacijah in mimogrede povedal, da bo vojaški rok v vojski in letalstvu skrajšan od 18 na 15 mesecev, v mornarici pa od 24 na 18 mesecev. Predsednik mestne konference Zagreba Marinko Grujić je govoril o "perfidni taktiki" nacionalistične kontrarevolucije v Hrvaški, ki je obljubljala da bo Hrvaška v kratkem času prekosila Švedsko v življenjski ravni. Mnogi delegati so govorili o potrebi, da bi bilo v Zvezi komunistov več delavcev.

Konferenco je 27. januarja popoldne zaključil Tito, ki je dejal, da je "naša baza zdrava, da ZKJ trdno stoji na svojih temeljih. Le glave na tem zdravem telesu niso vselej trdne in se včasih majejo. Konferenca je pokazala, da kljub slabostim "v ZKJ ni take krize, kot smo včasih mislili... To krizo, rahlo krizo, ki jo povzročajo nekatere glave, lahko mimogrede rešimo." Tito je pripomnil, da nihče ni omenil diktature proletariata, kot da bi se je bali. "Diktatura proletariata pa pri nas je in mora biti. Če je ne bi bilo, ne bi prišli sem s takimi poslanicami... Dobila je polno potrdilo in pred njo se morajo varovati vsi sovražniki naše države, zunanji in notranji." Tudi demokratični centralizem mora dobiti popolno veljavo, ker so bili sklepi sprejeti brez nasprotovanja in se je pokazala velika enotnost. "To je bila dobra šola za vse tiste, ki pri nas še vedno špekulirajo, da imamo nekako diktaturo, da se ljudje boje. Ni je države, kjer bi se ljudje tako malo bali kot v Jugoslaviji."

Tito je rekel, da bo ZKJ buden čuvar vsega, kar bo omogočilo napredek družbe, "ZKJ, in ne vojska, naj bi bila glavni čuvar pridobitev naše revolucije. Naloga vojske je varovati naše meje." Tito se je spomnil, da je v Sarajevu 21. decembra govoril drugače, in je dejal: "To je bilo takrat, ko je bilo treba kaj povedati tudi o tem vprašanju, da bi to vedeli tisti, ki bi nam hoteli povzročiti zlo." Sicer pa niso nič spremenili in "glede demokracije, na primer, nismo krenili nazaj v preteklost, v kake dogmatske vode. Ne vračamo se k nekaki 'trdi roki'. Taka roka je ves naš delavski razred", ki usmerja socialistični razvoj, ne pa roka, "ki pomeni samovoljno ravnanje". Toda Titu je "bilo ljub", ko je poslušal profesorje z univerz, "ki so poudarjali, da na univerzi ne bi smelo biti takih, ki se s politiko ZK in sploh našim družbenim sistemom ne strinjajo. To je kajpak jasno. Že zdavnaj smo se tako dogovorili... No, kaj bi še ponavljal. Zdaj pričakujem dejanja, akcije, da s teh mest odstranimo tiste, ki nam našo mladino pridijo."

Na Hrvaškem so "udarili pravočasno", je rekel Tito, ker bi pred šestimi meseci bilo na Hrvaškem malo ljudi, ki bi razumali, za kaj gre, "in veliko ljudi bi imeli proti sebi". To je bila velika stvar, toda tovariši na Hrvaškem so se dobro lotili dela. "Le nekaj bi jim položil na srce: naj ne dovolijo 'lova na čarovnice'. Kajti tedaj ne bi zadeli pra-

vega cilja. Tiste, ki so ga polomili na partijski liniji, je treba partijsko kaznovati... Tisti, o katerih bo preiskava pokazala, da so zakrivali kaznivo dejanje, morajo biti sodno kaznovani. Tiste, ki jim bo dokazano, da so se spajdašili z nekaterimi zunaj, je treba obtožiti veleizdajstva in jih postaviti pred sodišče. Toda to jim je treba dokazati," je rekel Tito.

Na konferenci so sprejeli dolg akcijski program, precej po konferenci pa se je sestalo predsedstvo ZKJ in izvolilo nov izvršni biro, v katerem so:

Krsta Avramović, Srbija
Jure Bilić, Hrvatska
Stane Dolanc, Slovenija,
Stevan Doronjski, Vojvodina
Fadil Hodža, Kosovo
Kiro Gligorov, Makedonija
Todo Kurtović, Bosna in Hercegovina
Budislav Šoškić, Črna gora.

Dolanca so izvolili za sekretarja do naslednje letne konference.

Vladimirja Bakarića na konferenci ni bilo. Ležal je hudo bolan v bolnišnici. Po povratku iz Italije, kjer je partijskim voditeljem pojasnjeval jugoslovanske dogodke in jih prepričeval, da ne jadrajo ponovno v stalinizem, je zbolel za gripo, ki se je razvila v vnetje pljuč.

Tudi Stane Dolanc je v tednu pred konferenco potoval po tujih deželah. Komuniste in socialiste v Franciji, Belgiji in Zahodni Nemčiji je seznanjal s položajem v Jugoslaviji. Sprejel ga je tudi nemški ministrski predsednik Willy Brandt.

PERIŠA IN HRVATSKA VLADA

Hrvaški sabor je 13. in 14. januarja razpravljal o sovražnikih in novi vladi. Republiški sekretar za pravosodje in splošno upravo Paško Periša je 13. januarja dejal, da je tudi vlada mnenja, "da bo potrebna v boju zoper vse sovražnike in kontrarevolucijo nenehna previdnost in pripravljenost. Sedanje precej naglo razbijanje glavnih sovražnikovih oporišč in opor v naši republiki ne sme oslabiti naše pozornosti." Zaradi pretekle strpnosti tožilcev in popustljivosti sodišč na Hrvaškem je bil Periša v kaši. Zatrjeval je, da so vsi organi preprečevali sovražno aktivnost, niso pa dojeli najnevarnejšega političnega kriminala in njegovih glavnih storilcev. Periša je trdil, da hrvaški izvršni svet od organov notranjih zadev ni dobival poročil o ilegalno organizirani sovražni kontrarevolucionarni dejavnosti, a jih tudi ni zahteval. Neke podatke je dobival predsednik vlade Haramija, vendar jih ni posredoval članom vlade. Periša je skesano priznaval, da vlada ni dovolj reagirala na sovražno aktivnost, "izraženo v javnih nastopih in raznih časnikih in revijah." Ne glede na svojo neobveščenost je vlada "pripravljena in iskreno sprejela kritiko ZK in predsednika Tita ter sprejela svoj del odgovornosti." Periša je povedal, da se je lani število kazenskih predmetov političnega kriminala v primerjavi z letom 1970 povečala za trikrat, število storilcev pa za štirikrat.

Kot smo že zadnjič omenili, so saboru sporočili, da

je ta čas na Hrvaškem 112 oseb v preiskavi.

Periša je bil na listi vlade, ki jo je hotel novi predsednik dr. Ivo Perišin predložiti saboru. Toda poslanci organizacijsko-političnega zbora so tako kritizirali Paška Perišo in Josipa Šentijo, da se je Perišin čez noč odločil, da ju črta s seznama. Že preje je bil odstopil podpredsednik Vjekoslav Prpić. Od Haramijeve vlade je tako ostalo 18 članov, ki jih je Perišin prevzel v svojo. Perišin je 14. januarja na seji sabora dejal, da bo ena prvih nalog vlade, da začne usklajati akcije in prispeva, "da se bomo manj prepirali okrog investicijskih želja ter da bomo bolj skrbeli za uresničitev tistega, za kar se bomo domenili." Perišin je opozoril, da bo morala Hrvatska "skrbno analizirati" svoje prejšnje trditve o izvozni premoči, o deviznem izkoriščanju in investicijski zaostalosti, toda površne in enostranske račune bodo morali popraviti tudi drugi.

Za člana predsedstva SFRJ namesto Mika Tripala je sabor izvolil Milana Miškovića, novo zvezdo na hrvaškem nebu, ki je zasvetila tudi v izvršnem komiteju. To je tisti Mišković, ki je bil v letih 1948-53 Makedonec.

Organizacijsko-politični zbor sabora je 14. januarja zvedel, da je bilo na Hrvaškem samo decembra 358 prijav za kazniva dejanja in 837 prijav sodnikom za prekrške glede kontrarevolucionarnih sovražnih dejavnosti. Republiški sekretar za notranje zadeve Valent Huzjak je pojasnil, da je služba za notranje zadeve že od lanskega februarja dokumentirano dokazovala, da obstaja na Hrvaškem kontrarevolucionarna dejavnost. Ta opozorila sta resno vzela na znanje samo predsednik hrvaškega sabora Jakov Blažević in član izvršnega biroja Vladimir Bakarić, kar se je pokazalo tudi v njihovih javnih nastopih. Ostali funkcionarji v izvršnem komiteju ZK in v vladi pa teh opozoril niso sprejeli, je dejal Huzjak, temveč so celo kritizirali službo za notranje zadeve, češ da je "predimenzionirala" nacionalistične pojave. Trdili so, da gre le za pozamezne ekscese. Huzjakovi agenti so pripravili dokumente o kontrarevoluciji in njenem legalnem delovanju prek posameznih glasil, toda tedanjí voditelji so ustvarjali v republiki vzdušje, kot da političnih problemov ni, je tožil Huzjak.

Huzjak se je na ta način dobro izmazal. Poslanci so videli, da služba za notranje zadeve dobro deluje. Jezo so usmerili na javno tožilstvo in še posebej na dr. Ljudevita Dežmarja, ki je bil do nedavnega javni tožilec Hrvatske. Zahtevali so, da je treba presoditi njegovo politično odgovornost.

Dr. Dežmar je bil takrat generalni sekretar predsedstva SFRJ. Po kritiki v saboru je odstopil in 18. januarja je predsedstvo SFRJ na njegovo mesto imenovalo dotedanjega sekretarja ustavnega sodišča Jugoslavije Slavka Kuharja iz Hrvatske. Posebni svetovalec predsednika republike za varnost, generalpolkovnik Ivan Mišković, je bil imenovan za sekretarja sveta za zadeve državne varnosti pri predsedstvu SFRJ.

Po nepopolnih podatkih je bilo v Zagrebu prijavljenih sodniku za prekrške 456 oseb zaradi udeležbe pri demonstracijah in prekrškov v študentskih domovih, na ostalem območju Hrvatske pa še 75. Za udeležbo pri demon-

stracijah dobiš od 30 dni do 3 mesece zapora. Petje nacionalističnih pesmi stane okrog dva meseca zapora. Ljudje se zdaj boje vstati ob "Lepi naši domovini", ki jo predlog ustavnih dopolnil še zmeraj označuje kot republiško himno. Preklinjanje in sramotenje novih voditeljev v vinjenem stanju tudi stane en mesec ali dva zapora. Kakšen je položaj, kaže npr. kratko poročilo v BORBI 17. januarja: V Nevesinju so zaprli gimnazijskega profesorja zgodovine Milorada Petkovića zaradi suma sovražne propagande po čl. 118 kazenskega zakonika. Denuncirali so ga lastni dijaki na gimnaziji s pisмено prijavo.

HRVAŠKA KONFERENCA ZK

Hrvaški centralni komite je na seji 20. januarja sprejel politično poročilo za konferenco ZK Hrvatske, v katerem pravi, da je v 106 hrvaških občinah prišlo do odstopov z 255 funkcij, medtem ko so odstavili ljudi s 143 funkcij in izključili iz ZK 357 članov. Poročilo zatrjuje, da je ZK Hrvatske "s svojo dosledno aktivnostjo očistila teren in zagotovila svoboden prostor za nadaljnjo zapleteno, občutljivo in širšo aktivnost."

Peta seja konference ZK Hrvatske se je začela 21. januarja. Članica izvršnega komiteja Ema Derossi-Bjelajac je imela uvodno besedo o poročilu centralnega komiteja. Povedala je, da je v ZKH prišlo do politične krize zaradi izrinjanja delavskega razreda iz ZK in je opozorila: "Ne smemo pozabiti, da samo s preprečitvijo sovražnih akcij opozicijske sile se niso izginile iz političnega življenja. Adaptirale se bodo na nove razmere in lahko pričakujemo, da se bodo odločile za nove oblike delovanja." Ema Derossi je dejala, da za Hrvate Jugoslavija "ni provizorij" in da njihovega interesa "ni mogoče zreducirati na gospodarske odnose z drugimi republikami." Jugoslavija je "tista zgodovinsko potrjena oblika državne in družbene skupnosti, v kateri lahko naši narodi edino ohranijo svojo nacionalno samobitnost in zagotove temelje svoje socialistične samoupravne bodočnosti." Predsednica CK ZKH Milka Planinc je 22. januarja zaključila konferenco z opozorilom, da pozitivna ocena konference ne daje pravico, da bi zadremali, ker "smo pravzaprav mi vsi na izpitu in sicer ne samo zdaj, ampak kar trajno."

FIFTY - FIFTY...

Zagreški VJESNIK, v katerem so si komunisti temeljito izprašali vest, se spovedali in se pokesali, urednika pa so odstavili, je 18. januarja prinesel članek Mate Rajkovića, ki je pisal, da je bila Jugoslavija "pred vratmi državljanske vojne in tuje intervencije". Zagovorniki masevnega pokreta so pri tem računali na Jalta, kjer da je bila Jugoslavija razdeljena 50-50 med Vzhodom in Zahodom in so sklepali takole: "Če se mi Hrvati in Srbi skočimo za vrat, bodo sem prišli Amerikanci in Rusi. Hrvatska, Slovenija in del Bosne-Hercegovine bo šel k Amerikancem, a Srbija, Črna gora in drugi deli k Rusom." To je naivno in neumno, pravi Rajković, ker Jalta ni pomenila ozemeljske delitve, marveč delitev interesnih sfer, kar je jasno razvidno iz Churchillovih spominov. Kaj "pokretaši" ne razumejo, da bi "intervencija pomenila težko in golo okupacijo? Da bi se naši narodi, svobodoljubni kot so, uprli

interventom in 'pokretašem' in da bi imeli tukaj Vietnam v najstrašnejši izdaji? To je treba reči odkrito vsem in vsakomur," piše Rajković v VJESNIKU.

Na seji srbskega centralnega komiteja 22. januarja je sekretar sekretariata Latinka Perović dejala, da se je treba bojevati proti vsem nacionalizmom tudi v Srbiji. Srbski nacionalisti v emigraciji zdaj pravijo, da je napočil čas obračuna s Hrvati in da je zdaj treba vzpostaviti srbsko hegemonijo. Prav to kaže, da je boj proti nacionalizmu potreben, je rekla Perovićeva.

KONFERENČNA SPREMLJAVA

Ponoči 13. januarja sta dva mlada zdomca, oba iz Priluka pri Livnem, razbila izložbo predstavništva jugoslovanske turistične zveze v Frankfurtu in jo zažgala. Policija ju je prišla. Eden je star 18, drugi pa 19 let. Rekla sta, da sta Hrvata in da se borita za svobodo.

Malo po 5h zvečer 26. januarja je strmoglavilo JATovo reaktivno potniško letalo tipa DC-9 v goratem predelu severne Češke blizu vzhodnonemške meje. Letalo je bilo na rednem poletu iz Stockholma in Kopenhagna v Zagreb in Beograd. Eksploziralo je na višini 10.000 metrov. V letalu je bilo 28 ljudi, med njimi 4 otroci. Vsi so se ubili s čudežno izjemo ene stewardese, ki so jo s hudimi poškodbami odpeljali v bolnico. Mali čudež je bil tudi, da so se jugoslovanska občila in oblasti zelo zadržano obnašala. Verjetnost sabotaže na novejšem letalu je bila od vsega začetka velika. V Stockholmu je nekdo telefoniral švedskemu časopisu in se v imenu Ustašev pobahal, da so hrvaški borci za svobodo odgovorni za nesrečo, češ da so hoteli ubiti predsednika vlade Džemala Bijedića.

Res je bil Bijedić na pogrebu danskega kralja Frederika 24. januarja, a se je še istega večera vrnil v Beograd. Dopoldne 25. januarja je že sprejemal ameriške vesoljce, posadko Apola 15, ki so bili ne prijateljskem obisku v Jugoslaviji in so se za konec tedna smučali okrog Bleda. Bijedić je 26. januarja dopoldne govoril na 2. konferenci ZKJ, letalo pa se je razbilo šele tistega dne proti večeru.

Ob četrtno eno zjutraj naslednjega dne, 27. januarja, je eksplodirala nastavljena bomba v brozvlaku iz Ljubljane v Beograd blizu postaje Dobova, ki je zadnja v Sloveniji pred hrvaško mejo. Šest potnikov je bilo lažje ranjenih. Do eksplozije je prišlo v vagonu z Dunaja, ki so ga k vlaku priključili v Zidanem mostu.

SKRBI JIH MLADINA...

Na plenumu centralnega komiteja ZK Slovenije 20. januarja so razpravljali o aktualnih političnih razmerah v Sloveniji in se pripravljali na drugo sejo konference ZKJ. Sekretar sekretariata Andrej Marinc se je pohvalil, da so že dolgo aktivni v duhu 21. seje predsedstva ZKJ "v navidez drobnih bitkah za odpravo nacionalizma, šovinizma, politične neučinkovitosti in podobnih negativnih pojavov." Občignil se je ob univerzo: "V sedanjih razpravah v organizacijah ZKS so dokaj pogosta kritična razmišljanja o razmerah na univerzi in v univerzitetnih organizacijah ZK. Pozitivne so v teh razmišljanjih ocene o diferenciaciji, do katere je prišlo med komunisti na univerzi in o stališčih komiteja in študentov do dogodkov na Hrvatskem,

Nerazumljiv pa jim je pogosto oportunističen odnos do nekaterih pojavov in delovanja posameznih komunistov, zlasti v gibanju '13. november', pisanju TRIBUNE in radia 'Študent'. Diferenciacija in idejno soočenje na univerzi očitno poteka v dokaj zapletenih razmerah" in predvsem učitelji-komunisti se morajo aktivno vključiti v politično življenje med mladino.

Marinc je v svojem dolgem govoru pokazal na nekatere razloge, "zaradi katerih prihaja do nesporazumov o družbeni vlogi ZK". Prvi je "izrivanje marksizma" iz vseh družbenih področij, "od čiste politike do kulture, gospodarstva, družboslovja in še posebej s področja vzgoje in izobraževanja". Drugi vzrok so "poskusi, da bi ZK potisnili na rob družbenega dogajanja", kar prihaja do izraza "v mnogih družbenih odločitvah". Tretji je "podcenjevanje organizacijske komponente v ZK", čemur bi se po domače reklo, da se komunistom ne ljubi hoditi na sestanke. Da bi lahko delovali bolj učinkovito, "je potrebno še naprej demokratizirati odnose v ZK," pri čemer gre Marincu "za to, da se v vodstvih tako usposobimo, da bo naše delovanje imelo še večji vpliv na članstvo in organizacije ZK". Pomesti bo treba z "lažno dilemo", da se ZK "v reševanju vprašanj in razplet pojmov ne sme vmešavati".

Marinc se je dotaknil tudi "nekaterih idejnih teženj na področju kulture kot oblike družbene zavesti v širšem in ožjem smislu. Nekateri na videz nepomembni primeri, če jih gledamo v celoti, očitno preraščajo v izrazite ideološke tendence. Kaj naj sicer pomenijo vse bolj razširjena gesla o depolitizaciji, o kateri smo že delno govorili, o dezideologizaciji, o idejni nevtralnosti, o brezkonceptnosti nekaterih revij ali oblik združevanja ljudi? Ali niso prav to izrazito ideološko pobarvana gesla, za katerimi se najbrž skrivajo zelo prefinjene nakane različnih posameznikov... Če takšne primere povežemo z nekoliko bolj odkritimi gesli, ki smo jim priča in ki so tu in tam naletele na odziv, kot je npr. geslo o 'narodni spravi', o nekakšnem 'slogaštvu', potem postane politična vsebina enih kakor drugih bolj otipljiva". Celotno posamezni komunisti so "nosilci takšnih tendenc. Če sami ne vidijo škodljivosti, potem so dolžne organizacije in aktivni ZK, da jih na to opozorijo." Marinc je obtožil direktorja Pedagoškega inštituta, da se zavzema, da bi odprl vrata šolstva na "stežaj idejnopolitičnemu in svetovnonazorskemu pluralizmu", kar bi se reklo odpovedati "socialistični pravničnosti vzgojno izobraževalnega procesa" in se zdi Marincu nezaslišano.

V razpravi je Živko Pregl spregovoril o vlogi mladine v sodobnih družbenih dogajanjih. Najdlje se je zadržal pri navidezni apolitizaciji mladine, ki jo zanimajo bolj zunanja kot notranja politična dogajanja. Pri zunanjih zadevah je možnost vpliva malenkostna in so besede dovolj, v notranji politiki pa je možnost vpliva mnogo večja in besedeine zadoščajo. Mnogi politični organi z zadovoljstvom nudijo mladini zunanjo politiko, ne pa notranje, ker pri tej ni mogoče ostati le pri besedah, ampak je treba kaj ukreniti. Če pa bi prešli mladi na delo, bi spravili v nevarnost "tabuje sredin". Družba ima pač takšno mladino, kakršno si je vzgojila, je podčrtal Pregl.

STANE KAVČIČ bo ostal predsednik slov. vlade, za kar sta ga spet predlagala 10. januarja izvršni odbor republiške konference SZDL in koordin. odbor za kadre.

..

Ob robu

Nazaj k lumpen-proletariatu! Tako bi lahko povzeli rezultat 2. konference ZKJ, o kateri poročam v mesečnem pregledu. Bilo bi pa škoda papirja, ako bi se bolj podrobno pečali z debato na tem zasedanju. V ilustracijo "sedanjega trenutka", kot bi rekli komunisti, je dovolj navesti samo nekaj cvetk iz govora člana sekretariata CK ZK Slovenije Vinka Hafnerja, pri čemer naj poudarim, da je to sedaj splošno "razpoloženje" vodeče klike ZK, da si utrdi položaj na hrbtu kimaajočih članov. Kot nekdanj za časa NOB in Rankoviča.

"To pomeni," je rekel Hafner, "da moramo okrepiti neposreden vpliv delavcev na politiko ZK. Bistven pogoj za doseg tega cilja pa je korenita sprememba sedanje socialne sestave ZK, da bi tako dosegli izrazito delavsko večino in politično nadvlado delavstva... V ZK nimamo preveč inženirjev, zdravnikov in menažerjev, pač pa imamo premalo delavcev... Resnična razdelitev družbene moči v ZK je izrazito prehajala na komuniste iz vodilnih oziroma zgornjih družbenih slojev. Velika večina članstva je po svojem dohodku nad povprečnim osebnim dohodkom zaposlenih, povprečno pokojnino ali povprečnim družinskim dohodkom... Poglavitni vzrok sedanje omajane idejne enotnosti ZK tiči ravno v notranji družbeni večplastnosti gibanja v preveč izraženih nasprotjih med realnimi interesi posameznih socialnih skupin in članstva... Tako se je ZK začela po malem spreminjati iz enotnega političnega gibanja v nekaj podobnega, čemur v meščanski politični praksi pravijo "koalicija levih strank", v kateri lahko na podlagi najširše politične platforme vsaj začasno sodelujejo največje družbene skrajnosti, od ultra levih radikalcev in anarhistov do socialdemokratov in liberalcev. Morda bi se kaj takega dalo trpeti pri nas v Socialistični zvezi, nikakor pa ne v izrazito razrednem in avantgardnem političnem gibanju. V ZK se je začel na videz povsem absurden, pa vendar logičen proces, namreč nastajanja nove socialne in politične enotnosti. Toda tokrat to ne poteka na podlagi delavskega družbenega jedra oziroma njegovih razrednih interesov, marveč na podlagi socialnih interesov članstva iz vodilnih in drugih premožnejših družbenih plasti..."

To je nevarno! Ne s strani onih, ki držijo jezik za zobmi, seveda. Na koncu koncev, mar nismo vedno govorili, da je blagostanje ljudi prvi cilj našega socializma? Kaj zato, če ima nekdo vilo ali avtomobil - ali zoološki vrt na Brionih - to samo kaže na uspeh socialističnega reda! Kakšna črna nevaležnost, ako potem še kdo misli s svojo glavo. Zato nazaj k lumpen-proletariatu, ki nam bo ploskal in sprejemal vse naše "predloge" enoglasno. Nazaj k lumpen-proletariatu, ki je našel svoje zavetišče v VOSu in UDBi in ki bi brez tega bil nič in nihče. Samo tisti milijon, ki je našel delo in zaslužek na tujem, ve, kaj je socializem. Samo oni, ki dobivajo 60% mesečnega zaslužka ali zaslužek z dvomesečno zamudo, vedo kaj je socializem. Klika, ki sebe imenuje avantgardo delavskega razreda, bi morala poklekni pred tem razredom in ga prositi odpuščanja za svoje neumnosti, ne pa od njega zahtevati, da vzklika - Heil Tito, Heil Hafner!

IVAN STANIČ

KULTURA IN OMIKA

Poroča
Spectator

Dr. FRANGEŠ Odstopil

Zadnji dogodki na Hrvaškem bodo gotovo prizadeli književno delo v tej deželi, saj je funkcija Matice Hrvatske v mnogih ozirih bila istovetna z delokrogom Matice Srbske in Slovenske Matice. Prizadeti so bili ali pa se bodo tudi hrvaški književniki, ki morda niso bili neposredno povezani z delovanjem Matice Hrvatske. Vzemimo na primer znanega slovenista dr. Iva Frangeša, ki ni bil samo predsednik Društva književnikov Hrvatske ampak tudi predsednik Koordinacijskega odbora Zveze književnikov Jugoslavije. Pred kratkim se je odpovedal obema naslovoma-funkcijama. Eden od neposrednih vzrokov za odstop je bila odločitev okrožnega sodišča v Puli, da se prepove koledar "Istarska Danica", ker je ta objavila njegov članek "Istra in Hrvaška sta eno". Drugi razlog pa je bil, da so ga napadli zaradi članka "Igre okrog hrvaškega pravopisa" v zagrebškem VJESNIKU U SRIJEDU, odnosno zaradi nekkih stavkov v tem članku, katere so pripisali njemu. Frangeš pravi, da je eden od teh stavkov res njegov, a da ga je treba ocenjevati v okviru celote. "Prizadet in zmeden zaradi omenjenih dejstev", kot pravi v svojem odstopnem pismu, se je dr. Frangeš odločil, da odstopi z vseh funkcij v Društvu književnikov Hrvatske in v zvezi književnikov Jugoslavije.

SPET NOB "KULTURA"

Sredi januarja je Slovenska Matica priredila simpozij o literaturi v času NOB (tkzv. narodno osvobodilne borbe). Kot že ve vsak vrabec na strehi, je govoriti o kulturi pri partizanih za časa vojne isto kot debatirati o obliki okroglega kvadrata ali kvadratnega kroga. To je po ovinkih priznal tudi recenzent simpozija v DELU, ko je rekel, da so se referati "sprevrgli zgolj v historiografsko naštevanje, bodisi da je bilo govora o Kajuhovi poeziji, ilustracijah v partizanskem tisku ali odrskem skeču." Na simpoziju so govorili Viktor Smolej, Franc Zadravec, dr. Boris Paternu in Ciril Cvetko. Paternu je razlagal "folklorno obeležje" takozvanega "nižjega anonimnega partizanskega pesništva", pri čemer je gotovo mislil na partizanska preklinjanja in partizanske kvante. Ciril Cvetko je govoril o "partizanskem samospěvu". Ne vem, kaj naj v tem kontekstu 'samospěv' pomeni, gotovo pa je, da se Schubert Schumann in ostali mojstri samospěva obračajo v grobu.

PO ENI STRANI...

V Sloveniji so idejno "napredovali" že tako daleč, da je oživila misel, po kateri bi pri Centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije ustanovili marksistični center. O namenu centra je pred kratkim govoril Boris Majer na seji komisije CK ZKS za idejna vprašanja kulture. Po njegovih besedah je poglobitni motiv za ustanovitev takega centra potreba po "globljem, neposrednejšem in predvsem učinkovitejšem vplivu marksistične teorije na politično prakso".

... IN PO DRUGI STRANI

V Sloveniji je precej starih šol. V eni, v Šmarju pri Jelšah, se je pred kratkim sesul strop v eni izmed učilnic. Dva poslanca republiškega zbora slovenske skupščine sta hotela vedeti, kaj mislijo ukreniti pristojni organi, da se kaj takega ne bi ponovilo. Predstavnik slovenske vlade je v odgovoru na poslanska vprašanja dejal, da so v letih 1969-71 zgradili 67 novih osemletk in priredili 28 osnovnih šol, da pa to ni moglo rešiti perečih problemov. Republiški sekretar za prosveto in kulturo je lani popisal vse šolske zgradbe v Sloveniji. Zbrani podatki kažejo, da je v Sloveniji 1.065 osnovnošolskih objektov. Od teh je 385 še iz prejšnjega stoletja, 255 osnovnih šol pa je bilo zgrajenih med leti 1900 in 1918. Popis je tudi pokazal, da 487 šol potrebuje večjega ali manjšega popravila, dočim je 114 zgradb močno dotrajalo.

OBLETNICA

75-letnico je dočakal univerzitetni profesor dr. Anton Bajec. Predvojni generaciji slovenskih gimnazijalcev je znan kot avtor slovenskih čitank. Sodeloval je tudi pri slovenskih Pravopisih, sedaj pa je član glavnega uredniškega odbora pri Slovarju slovenskega knjižnega jezika. V sodelovanju s prof. Kalanom je pripravil italijansko-slovenski slovar. Oba zdaj pripravljata novo izdajo tega slovarja.

'UKRADLI MATER BOŽJO IN SV. JANEZA'

- piše ljubljansko DELO. Neznanci so neko januarsko noč ukradli iz kapelice v Primožu leseni kip Matere božje. Kip je star okoli 300 let. Istega časa so neznanci ukradli leseni kip sv. Janeza iz kapelice pri Lučah. Njegova starost je 120 let.

IN SPET TRIBUNA

Izvršni odbor izobraževalne skupnosti Slovenije je 16. januarja obravnaval ljubljanski študentski list TRIBUNA in je menil, "da sedanja dejavnost lista ni zadovoljliva in je zato začasno ustavil svoj prispevek listu, dokler ne bo formiran nov uredniški odbor in dokler ta ne bo predložil novega koncepta lista," kakor so objavili.

PREŠERNOVI NAGRAJENCI 1972

V počastitev 'Prešernovega dne', slovenskega kulturnega praznika, so bili v ljubljanski Operi ob slavnostni akademiji nagrajeni naslednji:

Tone Kralj (za življenjsko delo na področju likovne umetnosti), Bogo Leskovic (za uspehe na področju diregentske dejavnosti), Pia in Pino Mlakar (za življenjsko delo na področju plesne umetnosti), inž. arh. Marijan Mušič (za življenjsko delo na področju arhitekture), in Savka Severjeva (za življenjsko delo na področju gledališke umetnosti).

STOLETNIČE ROJSTVA J. PLEČNIKA

se je spomnila ljubljanska Televizija v razgovoru s Francem Steletom.

Pisma uredniku

'GENERAL ŽIVKOVIĆ - MARŠAL TITO'

Uredniku Klica Triglava.

Pred več leti sem polemiziral s svojim prijateljem dr. Ljubom Sircem okoli tega, ali je naše vprašanje odnosov med jugoslovanskimi narodi 'ustavno vprašanje' ali pa je morda bolj - 'nacionalno vprašanje', zvezano z obstankom Jugoslavije kot skupnosti. Ne bi zdaj polemiziral z dr. Sircem glede njegovega članka v januarjem KT, saj se v gotovih glavnih točkah strinjam z njegovim pojasnilom nacionalnega vprašanja. Toda opozoriti moram na naslov članka "General Živković - Maršal Tito". Ne glede na to, da dr. Sirc niti z eno besedo in niti ne z aluzijo ne kaže na tako paralelnost, bi vendar rad rekel nekaj besed v zvezi s to paralelo, predpostavljajoč, da vam je poznano, da smatram tako osebo kot organizacija, kateri pripadam, tj. Savez Oslobojdenje, diktaturo Petra Živkovića (1929-1934) kot eno od najnesramnejših in najbolj neumnih obdobij politične zgodovine Prve Jugoslavije, posebej in poudarjeno v pogledu na Srbe, ki so v tem režimu sodelovali.

Titov 'državni udar' v Karadjordjevu nima nobene osnove, da bi ga bilo moč primerjati z onim od 6. januarja 1929. Pred 6. januarjem je obstojal parlament in vlada Antona Korošca, in ta vlada je imela večino, pa čeprav je bila to šibka vlada in ni imela stalne moči. Kar je pri

KRONIKA

- Za zmeraj je odšel MARIJAN MAROLT, kot piše Glas Slovenske kulturne akcije, in če kdo, ta ustanova najbolj občuti to veliko izgubo slovenske emigracije in naroda. Kadar se bo objektivno pisalo o slovenski likovni umetnosti, tedaj bo ime Marijana Marolta med prvimi in najvažnejšimi dejavniki slovenskega umetnostnega napora.

Rodil se je leta 1902 na Verdu, umrl pa je 11. januarja letos v Buenos Airesu. Diplomiral je na pravni fakulteti v Ljubljani, za doktorat iz umetnostne zgodovine pa je pripravil disertacijo o slikarju Bergantu. Bil je tajnik Umetnostno zgodovinskega društva Slovenije, član Narodne galerije v Ljubljani in predsednik pripravljalnega odbora za ustanovitev Umetnostne galerije v Ljubljani. Bil je pisatelj, kritik, gledališčnik, profesor gimnazije v svobodnem svetu, in predvsem umetnostni zgodovinar. Verjetno ni pretirano reči, da je bil eden najmočnejših pobudnikov in pozneje stebrov Slovenske kulturne akcije.

- 28. novembra je umrl ZDRAVKO NOVAK v Clevelandu. Mnogim njegovo ime ne pove nič - toda ta mož preprostega nastopa in globokega slovenskega prepričanja je imel najpopolnejšo knjižnico vsega slovenskega tiska izven matične Slovenije. Sistematično je zbiral in na lastne stroške nabavljal vse, karkoli je bilo kje tiskanega v slovenskem jeziku izven domovine. Ne za sebe ampak za narod, kateremu je to izredno delo namenil. Ko je zvedel, da je neozdravljivo bolan, je knjižnico uredil in jo s posebnim pismom slovenski javnosti izročil ustanovi *

*tem bilo glavno je, da so skoraj vsi narodni predstavniki hrvatskega naroda bojkotirali ta parlament, z njimi pa tudi gotovo število poslancev Samostojne demokratske stranke, odnosno - skupaj s HSS - tkzv. Seljačko-demokratske koalicije. Ko je prišlo do državnega udara 6. januarja, - je bil 1) takoj razpuščen parlament, 2) je bila ukinjena dotedanja ustava, 3) je bila sestavljena nova vlada pod neposredno komando kralja Aleksandra, in se je 4) pričela reorganizacija država v upravnem pogledu.

'Državni udar' v Karadjordjevu decembra 1971 ni ničesar spremenil niti v strukturi države niti v ustavnopolitičnem redu. Ta 'udar' je enostavno razgnal vodilne komuniste na Hrvaškem. Tisto kar je bistveno, med ostalim, v sedanjem režimu, je: poleg vojske, s katero razpolaga sedanji vladar, obstoji tudi partija in politična policija. Vsega tega kralj Aleksander ni imel in še manj je to imel njegov navadni 'pion' general Petar Živković. Itakratna diktatura je bila daleč manj 'inteligentna' in brez kakršnekoli podpore v zunanjem svetu, z izjemo morda v desničarskih krogih Francije. S primerjanjem Tita z Živkovićem, dela moj prijatelj dr. Sirc dejansko nepotreben poklon Živkoviću. Današnji položaj je daleč bolj kompliciran. Vladajoči pa so v daleč boljšem položaju kot je bil tedaj Živković.

Mislim, da je naš čas izjemno obremenjen s težkocami, ki jih ni moč primerjati z onimi pred tridesetimi leti. Tudi mislim, da ko že kritiziramo tuje časnikarje, ker časnikarsko napravljajo bilo kakršne analogije, moramo tudi mi sami paziti, da ne ustvarjamo konfuznega stanja med nami samimi, saj mnogi med nami niso niti mnogo niti kvalitativno obveščeni.

DESIMIR TOŠIĆ

* 'Slovenicum' v Rimu, kjer so na razpolago prostori in moči, da z Novakovim velevažnim delom nadaljujejo. Pokojni je dramatisiral več gledaliških del in njegova zasluga je, da je ob vatikanskih jezikovnih liturgičnih spremembah takoj preskrbel slovenske tekste in tako rešil slovensko službo božjo v fari Marije Vnebovzete v Clevelandu.

- Dve nezasedeni mesti v Narodnem odboru za Slovenijo, s sedežem v Buenos Airesu, ki sta pripadali Slovenski ljudski stranki, sta zasedla novo imenovana člana g. FRANJO SEKOLEC iz Londona in g. OTMAR MAUSER iz Toronta. (Ti mesti sta doslej zavzemala dr. J. Basaj in Revd Marko Kranjec.)

F. Sekolec prihaja iz mariborske okolice, rojen leta 1909. Na ljubljanski univerzi je diplomiral za profesorja nemščine in je bil pred vojno več let mariborski urednik ljubljanskega SLOVENCA. Otmar Mauer je bil rojen 1927 v Podbrezjah in je vojno prebil na Gorenjskem kot tehnični delavec. Decembra 1945 so ga komunisti z družino aretirali in preko jeseniškega taborišča končno pognali preko meje na Madžarsko, od koder so se Mauerjevi rešili pred Sovjeti v Avstrijo. Od tam je Otmar emigriral v Anglijo in nato v Kanado. Bil je aktiven v raznih organizacijah.

Potujete v Rim — Italijo?

Ne pozabite na slovenska hotela!

HOTEL "DANIELA,"

00185 ROMA - Via L. Luzzatti, 31 - Tel. 750.587 - 771.051

HOTEL "BLED,"

00185 ROMA - Via S. Croce in Gerusalemme, 40 - Tel. 777.102

Oba hotela sta med seboj povezana z vrtnim prehodom. Nahajata se v središču mesta, obdana z zelenjem, lastnim vrtom in parkirnim prostorom. Razpolagata s 70 sobami in 130 posteljami. Vse sobe so opremljene s privatno kopalnico in telefonom. Dve tretjini osebja je slovenskega. V restavraciji s 100 sedeži je na voljo italijanska kuhinja. Ako potujete z avtomobilom, preidite z avtoceste na Tiburtino. Od železniške postaje imate do hotelov direktno zvezo z avtobusoma števil. 3 in 9.

Dobrodošli!

VINKO LEVSTIK - lastnik

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo in uprava: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel. 01-363 5097

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga SLOVENSKA PRAVDA, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Anglija:	1.50	Francija:	15.-	Nemčija:	16.-
Avstralija:	4.00 (7.00)	Italija:	2500.-	Švedska:	20.-
Avstrija:	50.-	Kanada:	5.00 (8.50)	U.S.A.:	5.00 (8.50)

Južna Amerika: 1.5 funt sterlinga (3 funti) odn. odgovarjajoča valuta.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Južna Amerika: Simon Rajer, 'Emona', Tucuman 1561 7.p.Dto.49, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada

Evropa (razen Italije): Naročnina plačljiva z mednarodno poštno nakaznico po navodilu uprave.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

V Trstu je KT na prodaj v Chiosco Tranvie Opicina na Trgu Oberdan